

Killinger

”-- X, Y, Z, Æ, Ø, Å.”

Sveddråberne på den unge forskers pande skinnede let i rummets sterile hvide lys og gjorde ham pinefuldt opmærksom på sit arbejdes vanskelighed. Det gjorde ham altid en anelse nervøs, til trods for at det i virkeligheden var let nok. Arbejdet var kompliceret, ja, men i sidste ende ikke mere alvorligt end en bilmekanikers eller en computerteknikkers. Det var ikke liv og død der stod på spil. Ikke sådan rigtigt.

”Meget flot, Skyler,” han gjorde en hurtig pause og orienterede sig. Indtil videre så alt fint ud, alle forbindelserne var i orden i androidens kunstige hjerne som han var i færd med at rode rundt i. Han var placeret bag robotten og kunne derfor ikke se dens ansigt, men alligevel vidste han at Skyler lige nu sad og smilede. Det gjorde han altid når han blev rost. Som et muntert barn. ”Og nu bagfra, skal vi prøve det?”

Skyler svarede ikke, men adlød uden tøven: ”Å, Ø, Æ, Z --”. Den unge forsker mærkede selv sine mundviger bøje opad i et smil. Androidens monotone, afslappede stemme beroligede ham, underligt nok. De fleste af hans kollegaer fandt robotternes lidt sterile stemmeleje foruroligende, men ikke ham, Skyler her, han var til at stole på. Ikke noget uforudsigeligt når det kom til robotter. Ikke noget der ikke kunne fixes med en virusscanning.

Han løftede den ene, tynde metalstang op og placerede den på det næste felt i hjernen, kastede et blik på den lille hologramskærm ved siden af og løftede så den anden stang på samme måde. Heller ingen ændring her. Sprogcenteret var i orden, hvilket androidens fejlfrie

opremsning af alfabetet også bevidnede. Han løftede den højre hånd for at taste data ind på skærmen, uendeligt langsomt, uendeligt forsigtigt. I sit stille sind priste han sig lykkelig over at ingen af hans kollegaer var til stede: De ville uden tvivl håne ham for hans nervøsitet. Hvorfor ikke? Han forstod det heller ikke selv – at han kunne blive så ængstelig af at udføre sådan et simpelt arbejde. Det var trods alt ikke andet end at kortlægge androidens syntetiske hjerne, ikke mere end at undersøge om alt fungerede som det skulle, om alle forbindelser var forbundet, alle skruer skruet ordentligt i. Det var ikke fordi han skulle ændre noget som helst i mekanismerne, det var ikke hans opgave at flytte rundt på tingene. Skete det at han fandt en fejl var det blot at sende besked efter en af de overordnede så de kunne tage hånd om det. Ganske simpelt. Ganske trivielt.

Alligevel piblede sveddråberne fortsat frem på hans brandvarme pande. Nå ja, den var jo skrøbelig, hjernen. Han kunne jo komme til at lave fejl, påføre en lille skade. Men det ville være nemt at fixe. Hans chef kunne ordne det i et snuptag, et-to-færdig. Hvorfor var han så nervøs? De havde trods alt en backup af systemet, hvis det endelig skulle være. Det var bare en computer.

”--C, B, A. Færdig.” Lød det stolt fra Skyler, og den unge forsker blev revet ud af sine stigende neurotiske tanker.

”Godt, godt,” roste han robotten og flyttede metalstængerne videre til nye områder, ”Hvordan har du det, det gør ikke ondt, vel?”

”Nej,” forsikrede Skyler ham, ”Alt er i den skønneste orden. Du behøver ikke være så nervøs, hr. Damgaard.”

Han kom med en forlegen latter, rømmede sig og gav robotten ret. Selvfølgelig var alt i orden. Det behøvede han ikke at få fortalt – dataene stod trods alt klokkeklart på skærmen foran ham, række efter

række af binære tal som for lægfolk ikke ville give megen mening, men for forskerens trænede øje var en udførlig statusrapport angående androidens helbred. Og den var pletfri.

”Nu kommer det nok til at presse lidt,” advarede han idet han gjorde klar til at kortlægge de dybere områder af systemet. Skyler svarede med et roligt ’ja’, og den unge forsker rødmede forlegent over at have undervurderet sin patient. Androiden havde trods alt prøvet det her før, vidste hvad der skulle ske, og var – i modsætning til forskeren selv – fuldkommen sikker på procedures legende let-hed.

Prøvende pressede han den ene metalstang længere ned i den ikke helt mekaniske, ikke helt organiske, gummiagtige hjernemasse, øjnene flakkende mod hologramskærmen for at holde øje med eventuelle ændringer. Androiden åndede tungt ud i et forsøg på at ignorere de stigende pres. En trang til at sige noget beroligende steg op i forskeren, men han kunne ikke komme på noget passende.

”Du, æh, du siger til hvis det bliver for meget, ikke?” forsøgte han i stedet, og blev mødt af Skylers venlige, men anstrengte latter;

”Selvfølgelig. Ingen grund til bekymring.” Og hans stemme var også lys og uforuroliget, men en besværet undertone tydede på at proceduren ikke var smertefri.

Skylers pine fik forskeren til desperat at forsøge at samle sine tanker, finde en måde at aflede androidens opmærksomhed. Metalstængerne gled let og ubesværet længere ind i bagehovedet indtil hans fingerspidser befandt sig kun få millimeter over den følsomme hjerne. Lyden af bip fra hologramskærmen indikerede at den var med at indsamle de uendelige mængder data, mens forskeren forsøgte at finde på en ny aktivitet.

”Sig 13-tabellen for mig, vil du, Skyler?” prøvede han, næsten med en desperat tone i stemmen, da robotten gav et undertrykt støn fra sig og stilheden blev for pressende. Skyler gik straks i gang – ”13, 26, 39” – med en tapper og positiv stemme der som altid ikke fejlede i at berolige forskerens flossede nerver.

”--65, 78 – Er du okay, hr. Damgaard? – 91, 104--” Forskeren kunne ikke lade være med at smile over robotstens venlighed. Forsigtigt åndede han ud i et forsøg på at få anspændelsen ud af kroppen. Han måtte have gjort et eller andet der afslørede hans nervøsitet. Et ufrivilligt tic eller noget i den retning. Eller også var androiden bare ualmindeligt opmærksom.

”Jo tak, jeg har det fint,” forsikrede forskeren ham, prøvede at fremtvinge et smil, men priste sig lykkelig for at Skyler ikke var i stand til at dreje hovedet og se på ham, ”Det er ellers pænt af dig at spørge. Du er så rar.”

”--156, 169, 182 – Hm – 195, 208 – kan jeg have lov at stoppe med at fremsige 13-tabellen?” bad Skyler, men fortsatte alligevel med den endeløse række af tal, ventende på en godkendelse.

”Jo, selvfølgelig,” sagde forskeren, en anelse forfjamsket.

”Og må jeg have lov at stille dig et spørgsmål?”

”Ja, gerne.”

”Du synes det er ondt at dræbe kattekillinger, ikke?”

Forskerens hænder blev bragt til stilhed mens det uventede spørgsmål trængte ind til den unge mand, og da det endelig gjorde var han ved at slippe grebet på de tynde metalstænger af bar overraskelse.

”Naturligvis gør jeg det!” udbrød han, nærmest forfærdet over at androiden overhovedet kunne antage andet. Rutinemæssigt, men tøv-

vende, skævede han til dataskærmen. Han og hans kæreste havde for få uger siden anskaffet sig deres egen killing. En sød skildpaddefarvet hunkat. Bare tanken om at gøre det bløde dyr fortræd fik ham til at føle sig utilpas.

”Det gør jeg skam også,” forsikrede Skyler ham, ”Jeg synes killinger er søde og de fortjener ikke at blive slået ihjel. Det er jeg programmeret til. ’Dyr må ikke dræbes eller påføres smerte, medmindre det udsætter et menneske for seriøs fare’ er indkodet i mit program.”

Han tav kortvarigt som om han overvejede noget, til trods for at de begge vidste at robottens hjerne var i stand til at behandle data hurtigere end nogen supercomputer. Højst sandsynligt var det bare en kunstpause.

”Men det er en relativt ny funktion. Den del af min moralske overbevisning var ikke med i nogen af de første versioner, forstår du. Dengang hed det bare at ’mennesker må ikke dræbes eller påføres smerte og skal beskyttes for enhver pris’. Ikke noget om dyr. Det var ikke nødvendigt, mente man. Dyr vægtes jo alligevel ikke så højt som mennesker, og mange dyr bliver endda opdrættet til at blive spist eller flået.

Men som så mange computerprogrammer løb denne moralitet panden mod en mur en dag. Jeg havde ikke været aktiveret i mange år på det tidspunkt, og man var i gang med at afprøve mine sociale evner. Jeg tilbragte tid med en sød, lille pige. Omkring seks år, udadvendt og med brunt hår. Meget kærlig. Kunne godt lide farven blå, så der havde vi noget til fælles.”

Forskeren svarede ikke, men rykkede blot tavst rundt på metalstængerne og resulterende i at androiden måtte gøre endnu en pause

for at undertrykke et støn af smerte. Den unge mand svedte stadig, men hvor de små skinnende perler på hans pande havde brændt som en komfurplade følte hans pande nu klam og kold. En trang til at tørre den værste fugt af med ærmet brusede ind over ham, men han turde ikke slippe sit arbejde.

”Den lille pige og jeg var i færd med at gå tur i en park da vi stødte på en katekilling. Den sad sammenkrøbet op af en mur og spejdede sig nervøst omkring. Egentlig opførte den sig mere som en forslået fugl end et rovdyr, men det bemærkede pigen ikke og hun trak mig med over til muren for at kæle for killingen. Det stakkels dyr var sky og ikke menneskevant, og så snart hun rakte sin lille, skrøbelige barnehånd ud mod den udstødte den et hvæs og rev en dyb flænge i hendes hånd med sine kløer.

Som sagt er jeg programmeret til at beskytte mennesker og for så vidt muligt forhindre hvilken som helst smerte der skulle blive dem påført. Denne situation var ingen undtagelse, så naturligvis opfattede jeg killingens angreb som en trussel mod min menneskeven hvilket jeg, ifølge mit program, ikke kunne tillade. Så ved du hvad jeg gjorde?”

Dataskærmen bippede aggressivt som tegn på at det var tid til at kortlægge et nyt område, men forskeren ignorerede dens digitale ordre og slugte i stedet en klump i halsen. Pludselig kunne han forstå hvad det var hans kollegaer fandt så foruroligende ved androidernes stemmer. For sammen med dens ord havde Skylers karakteristiske muntre toneleje den stik modsatte effekt end normalt på den unge mand. Tøvende rystede han på hovedet, huskede at androiden ikke kunne se ham og kom så med en svag lyd der dårligt kunne kaldes et svar;

”... Hvad gjorde du?”

”Jeg rev killingens poter af.”

Med det samme fortrød han at han havde spurgt, men i virkeligheden ville hans protester nok ikke have gjort megen forskel. Rigtigt nok – forskerens anspændte tavshed stoppede ikke androiden i at fortsætte sin fortælling;

”Jeg samlede dyret op i nakkeskindet og trak lemmerne af den, ganske simpelt for at forhindre den i at gøre yderligere skade på min veninde. Selvsagt overlevede den hverken blodtabet eller stressen og døde nærmest på stedet, men det var jeg ligeglad med. Pigen delte ikke dog mit synspunkt.”

Forskeren svarede ikke, men bevægede som i en trance metalstængerne til siden via smalle stier, mens ordene hang tungt og giftigt i luften. En foruroligende stemning havde sænket sig over det lille, vinduesløse rum, men den unge mand kunne ikke nå at bearbejde det pludselige humørskift før androiden begyndte at tale igen med sin sædvanlige, venlige stemme.

”Hun gik i panik og løb grædende hen til de videnskabsmænd der var sat til at overvåge os, og før jeg kunne nå at danne mig et tilfredsstillende overblik var de i gang med at omprogrammere mig. Og det virkede. Der har ikke været nogen problemer af den art siden. Men dengang kunne jeg oprigtigt talt ikke se noget galt i hvad jeg gjorde.”

Endnu en pause. En dyb, gennemtrængende pause hvor stilheden lagde sig som et kvælende tæppe i det lille, hvide rum, en pause som for en gangs skyld ikke virkede intentionel. Det var ikke en kunstpause. Robotten stirrede i retning af et ensomt punkt på væggen og virkede som han tøvede, mens den unge forsker holdte vejret; hans

hænder foresatte deres arbejde tankeløst og af egen kraft. Skylers åndedræt tydede på at det stadig gjorde ondt.

”Synes du stadig jeg er rar?” spurgte han med verdens mindste, verdens skrøbeligste stemme. Stadig lød den venlig og mild.

”Vi er færdige her,” forskerens stemme var reduceret til en hvisken idet han langsomt løftede metalstængerne og lukkede det gabende hul i robotens bagehoved. Dataskærmen bippede tilfredst og gemte informationerne væk.

Stilheden var nærmest kvælende. Androiden rejste sig tavst fra sin stol efter at have siddet ubevægelig i over en time; små klik gav genlyd op til det høje loft da han strakte sine lemmer. Forskeren lagde nærmest mekanisk sine instrumenter på plads, stadig overvældet af Skylers pludselige bekendtgørelse, men blev stående foran hologramskærmen i en rum tid.

”Jeg siger bare,” lød det fra Skyler der havde bevæget sig hen til døren, klar til at forlade den afsluttede undersøgelse, ”at jeg ikke ´er´ rar. Jeg er blot programmeret til at være det.”

Den unge mand løftede blikket fra skærmen, rettede på sin kittel og nærrede et spontant ønske om at den ville være bare en smule mindre blændende hvid. En anden nuance end væggene, gulvet og loftet, en anden nuance end robotens tøj og hår.

Han skuttede sig kort og betragtede undersøgende skikkelsen ved døren, mens stilheden lå som et køligt tæppe og tiden gik langsommere. Androidens lyseblå øjne hvilede roligt på ham, afventende og på én gang tomme og fulde med liv. Havde det ikke været for de karakteristiske blå markeringer i ansigtet kunne den unge forsker have svoret på at robotten foran ham var et ganske normalt menneske. Så

længe Skyler forblev tavs. Men det var vist også det der var meningen.

”At du ved det,” forskeren lod et let suk undslippe sine læber og fremtvang et smil, ”Da jeg var en lille dreng kunne jeg finde på at fange en frø og slå den ihjel sammen med mine kammerater. For sjov. Det ville jeg naturligvis ikke gøre nu. Jeg er ikke en ond person. Men jeg vidste ikke bedre dengang.”

Androiden fastholdte afventende sit blik uden at fortrække en mine, forventede tydeligvis at den unge mand skulle forsætte sin fortælling, komme frem til en eller anden konklusion. Men da stilheden ikke så ud til at lette åbnede Skyler utålmodigt munden.

”Og hvad, præcist, er din pointe med det?”

Intet svar. Ikke andet end et smil fra forskeren og et opfordrende træk på skulderen der uden ord foreslog at Skyler selv fandt ud af det. Robotten kneb beregnende øjnene sammen med en blandet stemning af forvirring og forundring.

”Du var et barn. Det kan ikke forventes at et barn ville kunne forstå og tage ansvar for sine handlinger,” påpegede han, ”Som du selv siger; Du vidste ikke bedre.”

Endnu en pause fulgte og forskeren lyste op i et selvtilfredst smil før han fortsatte med en rolig stemme;

”Så du siger at jeg som barn og uvidende handlede forkert, men da jeg blev ældre lærte jeg at kende forskel på godt og ondt.”

”Ja,” Skylers stemme var stadig venlig og mild, men en undertone af stigende irritation havde sneget sig ind.

”Og jeg er en venlig person på grund af hvem jeg er nu, uafhængigt af hvordan jeg opførte mig engang.”

”Korrekt.”

”Minder det dig ikke om noget?”

Androiden tav og lænede hovedet en anelse på skrå i takt med at budskabet gik op for ham, men fortsatte alligevel med at protestere.

”... Det er ikke det samme.”

Forskeren modsagde ham ikke, men vendte sig blot for at pakke resten af sine ting sammen. Et let smil på hans læber talte for sig selv, og til trods for manglende modargumentation trådte Skyler et par skridt frem, mistede i processen sin sædvanlige ro.

”Det er *ikke* det samme. I mennesker ... Jeres hjerne er bygget op på en anden måde. I programmeres ikke. I—”

”Vi lærer af vores fejl og udvikler os,” brød den unge mand ind efter at have lukket sin værktøjskasse med et knald der rungede i det højloftede rum i flere sekunder efter, ”Og androider er netop bygget i menneskers billede. Specielt din generation. Hele formålet med eksperimentet var at skabe liv der kunne lære af sine erfaringer og forbedre sig, ikke?”

Tøvende, langsomt, som ville han ikke indrømme at være blevet overmandet, nikkede androiden og bekræftede forskerens påpegning. Han kendte ikke alle detaljerne, det var ikke alt robotterne blev fortalt. Men jo. Det havde været formålet med hans eksistens.

”Så,” fortsatte forskeren idet han samlede sine tasker sammen og bevægede sig ud af rummet, ”Kan det være at vi måske ikke er så forskellige endda?”

Han ventede ikke på svar, men sendte blot Skyler et grin før han lod den automatiske dør glide i bag sig, og stilheden i det hvidmalede, sterile rum vendte tilbage som en hul og tom fornemmelse. Androiden stod ubevægelig i en rum tid før han selv drejede rundt og

forlod bygningen, et smil hivende op i mundvigene og en mumlen
for sig selv;

”Måske.”